

**NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
FINANSINIŲ ATASKAITŲ 2019 M. RUGSĖJO 30 D.
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA) yra biudžetinė įstaiga, įgyvendinanti valstybės politiką Lietuvos Respublikos (toliau – LR) žemės ūkio ministru pavestose valdymo srityse, administruojanti Europos Sąjungos (toliau – ES) ir valstybės biudžeto paramos žemės ūkiui, kaimo plėtrai ir žuvininkystei lėšas bei atliekanti jų mokėjimo ir kontrolės funkcijas.

NMA yra viešasis juridinis asmuo, turintis sąskaitas bankuose ir antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu. NMA įregistruota Juridinių asmenų registre 1999 m. gruodžio 29 d., įstaigos kodas – 288739270. NMA buveinės adresas: Blindžių g. 17, Vilnius.

NMA savininkė yra valstybė. NMA savininko teises ir pareigas įgyvendina Žemės ūkio ministerija.

NMA veiklos tikslas – pagal kompetenciją LR įstatymų, ES teisės aktų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendinti Lietuvos žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės politikos priemones.

Pagrindinės NMA funkcijos yra: priimti sprendimus dėl paramos iš Europos žemės ūkio Garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – KPP), Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (toliau – EJŖŽF) suteikimo, projektų finansavimo nacionalinės paramos lėšomis, atlikti lėšų panaudojimo kontrolę ir finansuojamų projektų įgyvendinimo priežiūrą, vykdyti mokėjimus paramos gavėjams, tvarkyti valstybės biudžeto ir ES paramos, nacionalinės paramos ir valstybės pagalbos priemonių lėšų apskaitą, teikti ataskaitas Europos Komisijai bei kitoms kontroliuojančioms institucijoms.

NMA neturi kontroliuojamųjų ir asocijuotųjų subjektų.

NMA apskaitą tvarko vadovaudamasi NMA 2006 m. birželio 15 d. direktoriaus įsakymu Nr. BR1-305 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos apskaitos politikos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos apskaitos politikos aprašu (toliau – Apskaitos politika), kuris parengtas vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) nuostatomis. NMA apskaitos politika išsamiai aprašyta 2018 m. metinių finansinių ataskaitų rinkinyje.

Finansinės būklės ataskaitos 2019 m. rugsėjo 30 d. likučiai:

1. **Ilgalaikio turto** straipsnyje nurodyta ilgalaikio materialiojo turto ir nematerialiojo turto balansinė vertė. Ilgalaikio finansinio turto straipsnyje nurodyta balansinė vertė ilgalaikių gautinų sumų, t. y. iš paramos gavėjų susigrąžintinų skolų, kurioms sudarytas grąžinimo grafikas ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui, dalis.

2. **Atsargų** straipsnyje nurodytas reprezentacinių ir kanceliarinių prekių esančių sandėlyje bei nepanaudoto kuro likutis.

3. **Išankstinių apmokėjimų** straipsnyje nurodyti išmokėti avansai paramos gavėjams viešojo sektoriaus subjektams pagal avansinius mokėjimo prašymus, sutartyse numatyti ir išmokėti avansai tiekėjams už kitas paslaugas. Taip pat šiame straipsnyje nurodytos priskaitytos ateinančių laikotarpių sąnaudos – išmokėtos išmokos pagal avansinius mokėjimo prašymus ne viešojo sektoriaus subjektams, priskaitytos ateinančių laikotarpių sąnaudos už paslaugas.

4. **Per vienerius metus gautinose sumose** nurodytos gautinos finansavimo sumos, kai mokėjimo paraiškos finansavimo sumų davėjui jau pateiktos, tačiau lėšos pagal jas dar negautos, susigrąžintinos iš paramos gavėjų neteisėtai išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus finansinės paramos sumos, susigrąžintinų iš paramos gavėjų ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis, gautinos palūkanos, baudos, ilgalaiškės sankcijos, nusavintinų užstatų sumos, sukauptos finansavimo pajamos bei kitos gautinos sumos. Ataskaitiniu laikotarpiu ženkliai padidėjusias sukauptas gautinas sumas sudaro iš valstybės biudžeto gautinos finansavimo sumos 2019 m. tiesioginių išmokų už žemės

ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius avansams mokėti, kurioms gauti dar nebuvo pateiktos paraiškos Finansų ministerijai.

Iš paramos gavėjų gautinos sumos ataskaitoje parodytos grynąja verte iš įsigijimo savikainos atėmus nuvertėjimą. 2019 m. rugsėjo 30 d. iš paramos gavėjų gautinos sumos (paramos gavėjų skolos, joms apskaičiuotos palūkanos, baudos, ilgalaikės sankcijos) bendrąja verte sudarė 25 915 088,13 Eur. Iš paramos gavėjų gautinoms sumoms apskaičiuotas nuvertėjimas sudaro 16 619 219,52 Eur, iš jų 10 105 710,52 Eur bankrutuojančių/bankrutavusių paramos gavėjų skolų/ palūkanų nuvertėjimas.

Prie gautinų sumų priskirtos VĮ Turto bankui pagal reikalavimo teisių perleidimo sutartį perleistos Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos programos (toliau – SAPARD) projektų vykdytojų gražintinos sumos, kurios vadovaujantis LR ir Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujančios Europos Bendrijai, daugiametės finansavimo sutarties dėl SAPARD nuostatomis, buvo nurašytos, tačiau vadovaujantis Finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšų gražinimo į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą taisyklėmis, patvirtintomis LR Vyriausybės 2005 m. gegužės 30 d. nutarimu Nr. 590 „Dėl Finansinės paramos, išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus, gražinimo į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą taisyklių patvirtinimo“, jų išieškojimas yra tęsiamas. 2019 m. rugsėjo 30 d. neišieškotų skolų suma pagal SAPARD yra 1 702 551,82 Eur. Šių skolų išieškojimo veiksmus vykdo VĮ Turto bankas. Pagal VĮ Turto banko pateiktą informaciją apie skolų išieškojimo eigą, galimybės patenkinti iš NMA perimtus kreditorinius reikalavimus yra ribotos - įmonių bankroto procedūrų metu išieškotų lėšų pakaks tenkinti tik pirmosios eilės kreditorių reikalavimus, nepakanka turto, iš kurio būtų galima vykdyti išieškojimą, todėl gautinoms sumoms pagal SAPARD yra paskaičiuotas 100% nuvertėjimas.

5. Pinigų ir pinigų ekvivalentų straipsnyje nurodytas į NMA banko sąskaitas gautų ir nepanaudotų asignavimų likutis, valstybės išdui gražintinos iš paramos gavėjų susigražintos neteisėtai išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus lėšos, permokos, grynaisiais pinigais pateikti užstatai, taip pat NMA KPP ir EJRŽF priemonių „Techninė pagalba (parama“) gauti avansai, vykdomiems tarptautiniams projektams gautos ir nepanaudotos lėšos bei kitų lėšų likutis už gautas kitas pajamas.

6. Finansavimo sumų straipsnyje nurodytas gautino ir gauto finansavimo likutis iš valstybės biudžeto, ES ir kitų šaltinių.

7. Ilgalaikių įsipareigojimų straipsnyje nurodyta pagal nuomos sutartis kaip finansinė nuoma užregistruoti ilgalaikiai įsipareigojimai.

8. Ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalies straipsnyje, vadovaujantis 2015 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalies gražinimo įstatymu, nurodyta 2020 m. mokėtina 25 proc. gražintina neišmokėto darbo užmokesčio kompensacijos dalis su socialinio draudimo įmokomis, taip pat ilgalaikių finansinės nuomos (lizingo) įsipareigojimų einamųjų metų dalis pagal pasirašytą licencijų nuomos sutartį.

9. Mokėtinų subsidijų, dotacijų ir finansavimo sumų straipsnyje nurodytos priskaičiuotos mokėtinos sumos paramos gavėjams. Mokėtinų sumų ženklus padidėjimas ataskaitinio laikotarpio pabaigai susidarė dėl paramos gavėjams apskaičiuotų 2019 m. tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius avansų, o taip pat dalies paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonę „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“, kuri bus išmokėta nuo 2019 m. spalio 16 d.

10. Mokėtinų sumų į biudžetus ir fondus straipsnyje nurodytos gražintinos finansavimo sumos – tai iš paramos gavėjų susigražintos skolos bei kitos mokėtinos sumos – iš paramos gavėjų susigražintos palūkanos, baudos, ilgalaikės sankcijos, kurios 2019 m. rugsėjo 30 d. negražintos į biudžetą.

11. Tiekėjams mokėtinų sumų straipsnyje nurodytos skolos tiekėjams už 2019 m. rugsėjo mėn. sąnaudas už paslaugas pagal sąskaitas faktūras, gautas 2019 m. spalio mėn. pradžioje.

12. Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų straipsnyje nurodytas priskaičiuotas NMA valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, mokėtinas atlyginimas bei su darbo užmokesčiu susiję mokesčiai už 2019 m. rugsėjo mėn.

13. **Sukauptų mokėtinų sumų** straipsnyje nurodytos sukauptos atostoginių, socialinio draudimo įmokų sąnaudos ir kitų paslaugų sąnaudos, taip pat į valstybės išdą sukauptos gražintinos finansavimo sumos bei kitos pervestinos iš paramos gavėjų susigražintinų baudų, palūkanų, sankcijų sumos.

14. **Kitų trumpalaikių įsipareigojimų** straipsnyje nurodyti turimi piniginiai užstatai, kurie pareiškėjams įvykdžius sutartinius įsipareigojimus turės būti gražinti, gautos neatpažintos lėšos ir paramos gavėjams gražintinos sumos, susijusios su skolų, baudų, palūkanų permokėjimu, įsiskolinimai atskaitingiems asmenims už komandiruočių metu patirtas ir kitas išlaidas bei kitos mokėtinios sumos.

15. Įvertinus ankstesnių metų ir einamųjų metų 9 mėnesių rezultata, grynojo turto straipsnyje nurodytas ataskaitinio laikotarpio rezultatas – 3 279,59 Eur perviršis.

2019 m. rugsėjo 30 d. Veiklos rezultatų ataskaitos sumos:

16. Finansavimo pajamų straipsnyje nurodytos priskaitytos finansavimo pajamos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį patirtoms pagrindinės veiklos sąnaudoms iš valstybės biudžeto ir ES.

17. **Pagrindinės veiklos kitų pajamų** straipsnyje nurodytos pajamos iš pareiškėjų nusavintų užstatų, baudų, ilgalaikių sankcijų, parduotų intervencinių produktų, permokų ir pervestinos į biudžetą pagrindinės veiklos kitos pajamos. Pagrindinės veiklos pajamos, palyginus su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai padidėjo 5 910 075,73 Eur suma dėl gautų pajamų už parduotus intervencinius produktus.

18. **Pagrindinės veiklos sąnaudų** straipsnyje nurodytos per ataskaitinį laikotarpį patirtos NMA išlaikymo sąnaudos, paramos gavėjams - ne viešojo sektoriaus subjektams perduotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto ir ES finansavimo sąnaudos bei gautinų sumų nuvertėjimo sąnaudos. Paramos gavėjų gautinoms sumoms per 2019 m. 9 mėn. apskaičiuoto nuvertėjimo sąnaudos sudarė 896 397,36 Eur. Vadovaujantis Gražintinų lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio fondų priemones, administravimo taisyklių, patvirtintų LR Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 137, 28.1.2 punktu per ataskaitinį laikotarpį buvo nurašyta 1 617 104,39 Eur likviduotų skolininkų įsipareigojimų.

19. **Kitos veiklos rezultato** straipsnyje nurodytas gautų ir apskaičiuotų kitos veiklos pajamų, pervestinių sumų į biudžetą bei patirtų kitos veiklos sąnaudų skirtumas.

20. **Finansinės ir investicinės veiklos rezultata** – 19 408,83 Eur deficitą, sudaro skirtumas tarp finansinės ir investicinės veiklos pajamų – 402 274,06 Eur, kurias sudaro paramos gavėjų skolų palūkanų pajamos ir finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų – 421 682,89 Eur, kurias sudaro NMA teismuose su paramos gavėjais ir tiekėjais priteistų baudų sąnaudos – 19 408,83 Eur, gautinoms palūkanoms priskaičiuotas nuvertėjimas – 315 226,55 Eur, nurašytos palūkanos – 50 379,90 Eur ir į valstybės biudžetą pervestinos palūkanos - 36 667,61 Eur.

21. **Veiklos rezultatų ataskaitos rezultatas** – 3 279,59 Eur perviršis, kuris susidarė iš kitos veiklos.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas.

Per 2019 m. III ketvirtį neapibrėžtieji įsipareigojimai nepakito ir ataskaitinio laikotarpio pabaigai neapibrėžtieji įsipareigojimai, kurių atsiradimo tikimybė yra įmanoma (11-50%), sudarė 286 240,45 Eur. Neapibrėžtieji įsipareigojimai atsirado dėl 8 pareiškėjų pateiktų ieškinių, susijusių su paramos gavimu. 2019 m. rugsėjo 30 d. NMA neturi neapibrėžtojo turto.

Sprendimai dėl teisinių ginčų.

2019 m. rugsėjo 30 d. su paramos gavėjais vyko teisminiai ginčai dėl paramos gavėjams priskaičiuotos 1 411 126,51 Eur įsiskolinimo sumos už įsipareigojimų nevykdymą.

Skolų, dėl kurių vyko teisminiai ginčai, suma, susidariusi pagal:

- Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai - 1 255 199,81 Eur;
- 2004-2006 m. Kaimo plėtros planą - 89,43 Eur;
- Europos žemės ūkio garantijų fondą - 152 923,22 Eur;
- Europos žuvininkystės fondą - 2 914,05 Eur.

Per 2019 m. III ketvirtį su paramos gavėjais baigti teisiniai ginčai dėl 230 844,73 Eur įsiskolinimo sumos, kuris susidarė pagal:

- Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai - 223 234,31 Eur;
- Europos žemės ūkio garantijų fondą - 7 610,42 Eur.

Apskaitos klaidų taisymas.

Per ataskaitinį laikotarpį esminių apskaitos klaidų nepastebėta.

Reikšmingi įvykiai po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

Apskaitos požiūriu reikšmingų įvykių po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos NMA nebuvo.

Direktorius

Aleksandras Muzikevičius

Finansų ir apskaitos departamento direktorė

Auksė Spundzevičienė